

Recenzent
dr hab. Ewa Janus, prof. ASP
Wydział Rzeźby
Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki
w Krakowie

Recenzja
rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego
Pana mgr. Marcina Bogusławskiego
w związku przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacji dzieł sztuki,
Akademia Sztuk Pięknych
w Warszawie
Promotor: prof. Mariusz Woszczyński

Informacje ogólne o doktorancie

Pan mgr Marcin Bogusławski ur. 21 maja 1980 r. w Warszawie. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Wydziału Malarstwa. Dyplom pod kierunkiem prof. Stanisława Baja oraz aneks z malarstwa ściennego u prof. Edwarda Tarkowskiego w 2006 roku. W zakresie edukacji w latach 1999-2002 odbył również studia na Wydziale Grafiki (wieczorowe) oraz w Falmouth Collage of Art w Wielkiej Brytanii. Zatrudniony na macierzystej uczelni początkowo jako asystent w pracowni prof. Edwarda Tarkowskiego w Pracowni Technik i Technologii Malarstwa Ściennego w warszawskiej ASP (2014-2017) by od 2018 roku kontynuować pracę dydaktyczną we współpracy z prof. Mariuszem Woszczyńskim jako asystent w Pracowni Rysunku i Malarstwa na Wydziale Rzeźby ASP w Warszawie.

Dorobek artystyczny

W dorobku artystycznym obok realizacji w przestrzeni publicznej Doktorant wykazuje działalność wystawienniczą o charakterze wystaw indywidualnych:

- Marcin Bogusławski, 2006, Wystawa Indywidualna. ASP, Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 5
- „Krystalit”, Marcin Bogusławski, 2010 Rok, Galeria Atelier Foksal, Warszawa
- „Marcin Bogusławski Malarstwo”, 2013 Rok, Galeria Test, Warszawa,
- „W Cisy”, Marcin Bogusławski, 2018 Rok Galeria Milano, Warszawa

Liczną grupę stanowią również realizacje:

- 2021 - Dom prywatny, Warszawa, ul. W. Berenta, sgraffito łączone z techniką krzemianową. Projekt i wykonanie.
- 2021.- Dom prywatny, Komorów, ul. 3-go Maja, sgraffito na fasadzie budynku jednorodzinnego, projekt i wykonanie.
- 2021 - Dom prywatny, Warszawa, ul. Goplańska 4 sgraffito. Projekt i wykonanie.
- 2021 - Centrum Kultury Filmowej, Al. Ujazdowskie 22, Warszawa. Sgraffito projekt i wykonanie.
- 2020 – mozaika ceramiczna, Warszawa, dom prywatny
- 2019 - Zegar słoneczny wykonany w technice sgraffito wraz ze złoconiami na średniowiecznej wieży w najstarszym Liceum Ogólnokształcącym w Polsce im. Marszałka Małachowskiego w Płocku. (projekt i realizacja).
- 2019 - Pasy – sgraffito i fresk suchy wykonane na i w budynku siedziby EMB Systems przy ul. Szczotkarskiej 50 w Warszawie (projekt i realizacja).
- 2019 - Sgraffito i freski na podłożach przenośnych wykonane w ramach Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Warszawa, siedziba Fundacji Spoiwo, technika: sgraffito i fresk mokry, wymiary: 1,2 X 0,6m
- 2017 – Hol wejściowy w apartamentowcu przy ul. Berezyńskiej 46 w Warszawie. Fresk suchy – projekt i wykonanie.

- 2017 – Dom prywatny – ornament dekoracyjny, Anin. Sgraffito – projekt i wykonanie.
- 2013/2014 – Biblioteka M. St. Warszawy i Biblioteka Województwa Mazowieckiego przy ul. Koszykowej. Sgraffito i fresk suchy 140 m² – projekt i wykonanie (wykonanie wspólnie z Przemysław Klimek i Maciej Czyżewski).
- 2011 - Dom prywatny, Warszawa, ul. Leszczyny

Pan mgr Marcin Bogusławski współpracował również przy konserwacji i rekonstrukcji barokowych malowideł w Jędrzejowie (2007) oraz konserwacji fresków (w tym transfery) w Klasztorze s. dominikanek w Piotrkowie Trybunalskim (2008), a także przy rekonstrukcji fresków Drapiewskiego w kościele w Skołatowie (2007)

Twórczość Doktoranta charakteryzuje poszukiwanie barwnych relacji zarówno w kameralnej jak i monumentalnej skali. W dominującej części tworzy malarstwo ściennie w technice sgraffito, w zróżnicowanym usytuowaniu przestrzennym, w których to pracach światło, barwa i faktura tworzą autonomiczne obrazy jednocześnie wchodząc w relację z architekturą i przestrzenią wewnątrz, pełniąc określone funkcje. Zróżnicowane projektowo w znacznej części wykazują pewną wspólną cechę stylistyki inspirowanej geometrią abstrakcyjną, konstruktywizmem, color field.

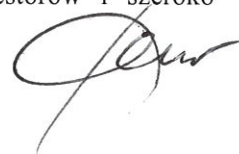
Sięgając do gatunku posiadającego długą tradycję warsztatową Pan mgr Marcin Bogusławski podejmuje aktualne wyzwania obejmującego zarówno realizację o charakterze historycznej rekonstrukcji jak i projekty związane z nowoczesną architekturą mieszkaniową, biurową czy usługową. Wiedza i doświadczenie pozwalają podejmować zadania o określonych wymaganiach, a nawet inicjować dalsze poszukiwania w obrębie technologii, które dają możliwość rozszerzenia palety wyrazowej. Należy dodać, iż w 2019 roku Pan mgr Marcin Bogusławski otrzymał Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego gdzie podjął temat związany z technologią podłoży przenośnych dla sgraffito, a efekty tych badań wprowadził do swojej stałej praktyki, upubliczniając efekty w ramach wystaw, a także w ramach kolejnych podjętych prac projektowych. Prace w ramach tego badania bardziej koncentrują się na rozwiązaniach technologicznych. W warstwie plastycznej mają zróżnicowany charakter: od motywów zdobniczych, o wyraźnych cechach estetyki ornamentowej po ekspresyjną formę w rodzaju graficznej, drzeworytniczej matrycy wykorzystującej siłę rysunku jako reliefowego rytmu. Kilka prac ma charakter fakturalno-optycznych eksperymentów co stanowi pewne otwarcie na nowe doświadczenia, integrujące zarówno warstwę malarską jak i dyscyplinę technologiczną tego gatunku.

Z uwagi na fakt, iż Pan mgr Marcin Bogusławski wskazał wiele swoich realizacji w dziele doktorskim, pozwolę sobie przybliżyć jeden, który nie został tam ujęty i omówiony. To projekt zrealizowany w 2014 r., w Bibliotece M. St. Warszawy i Bibliotece Województwa Mazowieckiego. Monumentalne sgraffito w połączeniu z zastosowaniem fresku suchego, w którym Autor wykorzystuje subtelny kolorystycznie zapis połączony z oszczędnym akcentowaniem, co uważam za trafne rozpoznanie zarówno walorów miejsca z jego potencjałem przestrzennym, zasobnością światła i kontekstem znaczeniowym. Autor skorzystał z możliwości wprowadzenia malarskiego rozwiązania, którym trafnie unika przeciążenia kompozycją czy kolorem - charakterystycznym dla współczesnych zbiorów, a koncentruje się niemal monochromatycznie, jakby laserunkowo na powtarzalności elementów, woluminów właściwych dla tych obiektów.

Dokumentacja twórczości obejmuje również malarstwo sztalugowe prezentowane na wystawach indywidualnych i zbiorowych, które cechuje swoboda w traktowaniu materii malarskiej nawiązującej charakterem do form ekspresyjnych, action painting, motywów organicznych. Prezentacje dzieł pokazują, iż Autor wyodrębnia poszukiwania malarskie w cyklach gdzie korzysta z gamy żywiołowych, barwnych śladów po monochromatyczne rejestry oparte na optycznych melanżach skupiając się na sile emocjonalnego oddziaływania. Jak twierdzi jest to część twórczości, którą nieustannie się zajmuje, co znajduje potwierdzenie w prezentacjach.

Należy podkreślić, iż we wszystkich projektach Pan mgr Marcin Bogusławski jest zarówno projektantem jak i wykonawcą. Jak sam twierdzi jest praktykiem. Oznacza to, że w tak złożonym procesie realizacji dzieła musi uwzględniać zarówno wypracowanie indywidualnego języka malarskiego jak i w bezpośrednim doświadczeniu rozpoznać możliwości realizacyjne dla uzyskania właściwych efektów na określonych zasadach. Mieszczą się w nich również wiedza i umiejętności projektowania przez znalezienie adekwatnych środków właściwych dla specyfiki miejsca, a także języka plastycznego właściwego dla czasu pozwalającego kreować wspólną lub prywatną przestrzeń komunikacyjną. Wzmacniać ją i dopełniać.

W tym względzie uważam, że Doktorant jest na drodze rozpoznawania tych właściwości niemniej jest to zadanie trudne i wymagające. Uzależnione również od świadomości inwestorów i szeroko

rozumianych oczekiwań rynkowych.

Działalność organizacyjna i popularyzatorska oraz dydaktyczna

W dokumentacji obejmującej inną aktywność Doktorant wykazuje udział w zespole ds. promocji Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, aktywny wkład w bieżącą budowę newslettera akademickiego, organizację wystawy studentów i pedagogów Katedry Rysunku w Gdańsku (2022). Prowadzi również konsultacje dla kandydatów na Akademię Sztuk Pięknych. Jako dydaktyk Pan Bogusławski zaznacza, iż pełni rolę wspomagającą realizację autorskiego programu prof. Mariusza Woszczyńskiego, niemniej z zainteresowaniem zapoznałabym się z efektami tej współpracy choćby z okresu, w którym jak wspomina prowadził w zastępstwie samodzielnie pracownię. Przemawia za tym również jego obecność na Wydziale Rzeźby, gdzie programowo pracownia rysunku i malarstwa pełni niezwykle ważną rolę i komplementarnie wpisuje się w program kierunkowy obejmujący zagadnienia formy i przestrzeni.

Ocena rozprawy doktorskiej.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska Pana mgr. Marcina Bogusławskiego nosi tytuł: *Kolorystyka i typy rozwiązań kolorystycznych. Kolor zamknięty w sgraffitach.*

Praca teoretyczna przekrojowo zajmuje się tematem barwy w kontekście malarstwa ściennego w kreślonej technologii i pokazuje zarówno analizę historyczną zagadnienia, elementy dotyczące warsztatu: technik i technologii, oraz refleksje wynikające z autorskich doświadczeń Kandydata, w tym eksperymentów z nowymi materiałami.

W tekście zdecydowanie brak szerszego odniesienia i analizy przykładów jak obecnie kształtują się poszukiwania wyrazowe w tym zakresie.

Prace wskazane jako dzieło w rozprawie doktorskiej tworzą grupę projektów powstałych w okresie od 2017 roku, w przestrzeni publicznej, a także we wnętrzach domów prywatnych oraz na podłożach przenośnych. W zbiorze znajduje się 7 projektów, również wieloelementowych z dorobku Kandydata. Pozwolę sobie na podkreślenie kilku, które uważam za ważne w tej grupie. Potwierdzają one, iż Autor dostosowuje założenia projektowe do określonej przestrzeni wzmacniając ją kreatywnym rozwiązaniem plastyczno-przestrzennym.

I tak pierwszą pracą jest sgraffito łączone z techniką krzemianową z 2019 roku, wykonane w budynku siedziby EMB Systems przy ul. Szczotkarskiej 50 w Warszawie. Technika pozwoliła Autorowi harmonijnie i jednocześnie wyraziście zintegrować obraz z miejscem stając się identyfikatorem działalności usługowej o określonym profilu, poprzez wyodrębnienie miejsca barwnym, fakturalno-reliefowym rytmem. Identyfikacja barwna inspirowana folklorem trafnie odpowiada na potrzeby inwestora, jednak o ważności tej pracy przesądza jej potencjał, który mieści się zarówno w warstwie malarskiej jak i kodzie kulturowym. Motyw pasiastych układów niczym kod kreskowy, o intensywnych, kontrastujących barwach, reliefie połączonym z lekką fakturą, bardzo dobrze odnajduje się jako wprowadzenie do współczesnej męcząco minimalistycznej przestrzeni architektury biurowo - mieszkaniowej, przesącza w nią echo bogatego i pięknego dziedzictwa kultury ludowej, utrwalając w świadomości odbiorców jego ponadczasową wartość

Druga praca to *Wszystko na sprzedaż* z 2021 r. zrealizowana w Centrum Kultury Filmowej im. Andrzeja Wajdy w Warszawie. To kolumna, która wykorzystuje działanie kontrastu dwubarwnego reliefowego w oparciu o istniejący zapis autorstwa Andrzeja Wajdy. Nie jest to zatem autorski projekt graficzny Pana mgr. Marcina Bogusławskiego, niemniej pozostaje autorską koncepcją, projektem poprowadzenia zapisu na kolumnie jako wyodrębnionej małej architektury. Zsynchronizowanie tych elementów pozwala atrakcyjnie wpisać się dziełu we wnętrze jako potencjalnie funkcjonalna kolumna łącząca zarówno rodzaj upamiętnienia jak i współczesnego i ekspresyjnego ożywienia przestrzeni przez rzeźbiarsko-reliefowo - rysunkowe rozwiązanie formy we wnętrzu.

Chciałabym przy tej okazji dodać, iż sfera publiczna poprzez takie właśnie rozwiązania jest niczym zewnętrzna galeria otwarta na szeroką grupę odbiorców. Często związana z miejscem, pracy, przestrzenią prywatną, przestrzenią wypoczynku czy usług i przez bliskość oraz dostępność oddziałuje walorami artystycznymi, kształtując u odbiorcy poczucie wrażliwości na sztukę. Współczesny język komunikacyjny jest przesycony komunikatami wizualnymi, aż nadto zabiega o uwagę odbiorcy. Należy zatem docenić obecność w przestrzeni publicznej wartościowych dzieł, które podobnie jak kiedyś plakat artystyczny mają szansę zaistnieć i utrwalić się w świadomości odbiorcy nie tyle informacją lecz wartością sformułowania plastycznego, artystycznego.

Pozostałe prace w ramach dzieła doktorskiego to *Zegar słoneczny* z 2019 roku, wykonany na fasadzie historycznego obiektu klasy 0, w Płocku. Projekt ze względu na wymagania konserwatorskie

dostosowany do charakteru budynku, jest raczej rodzajem rekonstrukcji historycznej, bez oparcia w pierwotnym, niemniej harmonijnie nawiązuje do charakteru tego typu rozwiązań w obiektach zabytkowych. Również sgraffito na fasadzie budynku w Komorowie dopełnia plastycznym i kolorystycznym rozwiązaniem całość architektury. Świadomie oszczędnie prowadzona gama kolorystyczna w skali szarości, przy zastosowaniu szeregu technik w obróbce wypraw tynkarskich pozostaje w pewnej kompozycyjnej konwencji niemniej dyscyplina barwna z pewnością utrwala charakter miejsca nadając mu wyraz szlachetnego dopełnienia.

Kolejne sgraffita, w domu przy ul. Goplańskiej oraz ul. Wacława Berenta, a także grupa 12 prac na podłożu przenośnym charakteryzują się intensywną kolorystyką, która jak pisze Autor wyraża zainteresowanie minimalizmem i harmonizacją barw. Rozwiązania te z pewnością współgrają z przestrzenią wnętrza, a w przypadku podłoży przenośnych stały się zapisem autonomicznych poszukiwań przestrzeni przez barwne zestawienia, które dopiero czekają na wpisanie się w szerszy kontekst.

Podsumowanie

Pan mgr Marcin Bogusławski podejmuje się trudnego zadania operowania paletą barwną w monumentalnej skali, wykorzystując techniki i technologie malarskie, którym równie blisko do działań rzeźbiarskich współpracujących z architektoniczną przestrzenią i obiektami. Uprawiane przez Doktoranta szeroko malarstwo ścienne wychodzi w przestrzeń publiczną i przez warsztat, skalę i język wpisuje się organicznie w materię architektury. Należy docenić fakt, iż swoją wieloletnią pracą Autor podkreśla sens oraz wartość indywidualnej praktyki materiałowej, czyniąc ją otwartą zarówno na bogatą tradycję warsztatową malarstwa, rzeźby, sztuki dekoracyjnej jak i status współczesnego dzieła sztuki, wchodzącego w przestrzeń publiczną i relację z szerokim odbiorcą. Należy docenić również, zarówno znajomość teorii barwy, szeregu rozwiązań technicznych i technologicznych jak również inicjatywę prac nad strukturami przenośnymi (w ramach uzyskanego stypendium) umożliwiającymi upowszechnienie technologii przez badania nad składem mieszanek pozwalających na redukcję ciężaru obiektu. Przygotowanie obejmuje również prace z zakresu malarstwa sztalugowego, badawcze odnośnie barwy i ekspresji dzieła, co pozwala mu swobodnie operować w różnych gatunkach. Prowadzone rozważania świadczą o stałej potrzebie profesjonalizacji warsztatu technologicznego.

Muszę jednak dodać, iż rozumiejąc złożony i niełatwy proces współpracy z inwestorem i jego oczekiwaniami, ograniczenia technologiczne samego gatunku, uważam jednak, iż poszukiwania Doktoranta nie do końca znajdują przełożenie na projekty, które przy tak dużym doświadczeniu i znajomości warsztatu mogłyby zyskać bardziej indywidualizowany charakter. Należy dodać, iż projektom, choć posiadającym walory estetyczne, które zostały harmonijnie wkomponowane w kontekst miejsca, w kilku przypadkach brakuje intrygującego rozwiązania, unikatowości zaskoczenia rozpoznawalnym stylem. Pewna powtarzalność bezpiecznych rozwiązań sprawia, że wartości estetyczne stają się bardziej dekoratorskie i zdobnicze.

Pozostaje więc pytanie jak kształtuje się autorski język Doktoranta? Czy obok przywiązania do rozpoznawalnych związków stylistycznych wypracował sobie autorski ślad będący na pograniczu malarsko-projektowym, który w myśl ustawy należy do wspólnej grupy sztuk plastycznych podlegających ocenie? Doktorant ma świadomość możliwości jakie stwarza ten warsztat, opiera go na gruntownej wiedzy i doświadczeniu, docenia jego aktualność i wartość niemniej w twórczości przesuwając ciężar dorobku na warstwę praktyczną - technologiczną co zdecydowanie utrudnia ocenę dorobku pod kątem artystyczno-projektowych osiągnięć.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę szereg uwag, wyrażam jednak opinię, iż rozprawa doktorska, dorobek twórczy potwierdzają kwalifikacje Pana mgr. Marcina Bogusławskiego na polu praktyki artystycznej. Uważam, tym samym, iż rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki i wnioskuję o dopuszczenie do dalszego postępowania o nadanie stopnia w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki.

